

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Затверджено

Вченою радою факультету соціальної педагогіки
та психології

кафедри психології

протокол № 2, від 26 вересня 2024 р.

Голова Вченої ради, декан (директор)



О. В. Пономаренко
підпис, прізвище

**ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У
ВИЩІЙ ШКОЛІ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ступеня доктора філософії

зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

напрямок освітньо-наукова діяльність

освітньо-наукова програма Освітні, педагогічні науки

напрямок освітньо-наукова діяльність

Укладач:

Іванова Л.С., доцент кафедри педагогіки та психології освітньої діяльності, кандидат
філософських наук, доцент

Погоджено:

Гарант освітньо-наукової програми

Іваніцький О.І.

підпис, прізвище

Запоріжжя 2024

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна, вечірня, заочна форми навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	вибіркова
		Цикл професійної підготовки
Змістових модулів – 4	Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки (за спеціалізаціями)	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 90		2-й
		Лекції 16 год.
		Практичні 14 год.
Освітньо-наукова програма «Освітні, педагогічні науки»		Самостійна робота
Рівень вищої освіти: третій (доктор філософії)		60 год.
		Вид підсумкового контролю: залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологічні основи навчання та професійної підготовки у вищій школі» є засвоєння основних теоретичних підходів та навичок використання методів і методик сучасної психології з метою організації освітнього процесу у закладі вищої освіти.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Психологічні основи навчання та професійної підготовки у вищій школі» є:

- оволодіти теоретичними основами психології вищої школи.
- ознайомитись із основними психологічними проблемами вищої школи.
- засвоїти закономірності професійного становлення та особистісного зростання майбутніх фахівців;
- формувати внутрішню мотивацію до урахування психологічних законів та закономірностей у професійній педагогічній діяльності;
- сприяти професійному самовизначенню і оволодінню професійно-педагогічної ідентичності;
- розвинути професійні важливі якості особистості.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні досягти таких програмних **компетентностей і програмних результатів навчання:**

Програмні компетентності	
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 2	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 9	Здатність до особистісного та професійного розвитку.

ЗК 10	Здатність розв'язувати комплексні проблеми освітніх, педагогічних наук на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
ЗК 11	Здатність до міжособистісної взаємодії та комунікації; володіння технікою публічних виступів, риторики та аргументації.
СК 1	Здатність до розуміння основних концепцій, історичних витоків, сучасного стану та тенденції розвитку спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки; оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку
СК 7	Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті, зокрема забезпечувати організацію та проведення навчальних занять зі здобувачами вищої освіти із застосуванням сучасних освітніх технологій та інноваційних методів навчання; об'єктивне оцінювання здобутих результатів навчання.
Програмні результати навчання	
ПРН 1	Мати передові концептуальні та методологічні знання з предметної області та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.
ПРН 2	Глибоко розуміти загальні принципи, методи, методології наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у галузі освітніх, педагогічних наук та у викладацькій практиці.
ПРН 8	Демонструвати системний науковий світогляд та загальний культурний кругозір; володіти техніками і технологіями критичного мислення; дотримуватися принципів академічної доброчесності та професійної етики; забезпечувати безперервний саморозвиток та самовдосконалення протягом життя.

Преріквізити (передумови для вивчення дисципліни): успішне засвоєння обов'язкових дисциплін ОК7 - Теорія та методологія науково-педагогічних досліджень, ОК8 - Статистичні методи обробки результатів педагогічних досліджень засобами інформаційних технологій, ОК9 - Актуальні проблеми дослідження теорії та практики професійної освіти циклу професійної підготовки.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Загальні питання психології вищої школи

Тема 1. Предмет, завдання і методи психології вищої школи.

Предмет психології вищої школи як галузь психологічної науки. Завдання психології вищої школи відповідно до Закону України «Про вищу освіту», «Національної Доктрини розвитку освіти в Україні». Основні напрями реформування освіти у ХХІ столітті та проблеми сучасної психології вищої школи. Зв'язок психології вищої школи з іншими галузями психологічних знань.

Тема 2. Методологія і принципи психологічного дослідження.

Класифікація методів збору емпіричних психологічних фактів. Методи інтерпретації одержаних даних. Етика дослідника. Поняття про методику психологічного дослідження. Дослідницькі вміння.

Тема 3. Психологічна характеристика освітнього процесу у закладі вищої освіти.

Зв'язок навчання і виховання. Психологічні особливості виховання студентів. Психологічні особливості навчання студентів. Психологічний сенс єдності виховання і навчання студентів. Вимоги до фахівця з вищою освітою і особливості розвитку особистості студента.

Змістовий модуль 2. Психологічна характеристика студентства

Тема 4. Психологічна характеристика студентства

Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості (психофізіологічні особливості, протиріччя, соціальна ситуація розвитку). Заклад вищої освіти як один із провідних факторів соціалізації студента як фахівця. Адаптація студента до навчання у вищій школі, види адаптації, умови ефективності. Типологічні особливості студентів, що виявляються в навчальній діяльності та поведінці. Урахування психологічних особливостей юнацького віку при роботі зі студентами. Суперечності та кризи студентського віку.

Тема 5. Психологічні особливості студентської групи.

Психологічні особливості студентської групи та її структура. Рівні розвитку студентської академічної групи. Шляхи формування студентського колективу. Соціально-психологічні явища в студентській групі та їх вплив на особистість кожного студента. Проблема лідера та лідерства в студентській групі. Соціально-психологічний клімат у групі та його вплив на її працездатність. Психологічні засади студентського самоврядування. Закон України «Про вищу освіту» про студентське самоврядування.

Змістовий модуль 3. Професійне становлення особистості студента у процесі фахової підготовки

Тема 6. Психологічний аналіз учіння студентів.

Студент як суб'єкт власної навчально-професійної діяльності. Мотиваційна спрямованість учіння студента. Формування професійних мотивів навчання. Власна пізнавальна активність студента, її спрямованість на засвоєння професійних знань, умінь і навичок. Розвиток творчого потенціалу студентів під час навчання. Психологічні принципи організації навчально-професійної діяльності студентів. Вимоги до навчання, уміння вчитися самостійно. Психологічні аспекти організації самостійної роботи студентів. Критерії ефективності учіння. Причини неуспішності студентів і шляхи їх подолання.

Змістовий модуль 4. Психологічний аналіз діяльності викладача закладу вищої освіти

Тема 7. Психологія особистості та діяльності викладача ЗВО.

Психологічна характеристика викладача вищої школи як особистості. Характеристика самосвідомості (рефлексивності) викладача, аналіз його професійної компетентності та майстерності. Вплив «Я-концепції» викладача на його науково-педагогічну діяльність. Науково-педагогічна творчість, її особливості. Умови імпровізації в науково-педагогічній діяльності. Культура педагогічного мислення. Характеристика педагогічних здібностей. Особливості діяльності викладача при різних стилях взаємодії. Типологія викладачів. Педагогічна етика. Вимоги студентів до викладача. Шляхи формування педагогічної майстерності й підвищення рівня професіоналізму викладача вищої школи. Педагогічний професіоналізм діяльності викладача. Авторитет викладача.

Тема 8. Взаємовідносини викладачів і студентів.

Значення педагогічного спілкування як форми контактної педагогічної взаємодії. Психологічна характеристика педагогічної взаємодії. Труднощі та бар'єри в професійно-педагогічному спілкуванні викладачів і студентів. Діалогічне спілкування, його психологічна характеристика.

Тема 9. Особливості педагогічного конфлікту та умови його запобігання.

Протиріччя та бар'єри спілкування, причини їх виникнення та засоби регулювання. Особливості педагогічного конфлікту, стадії розвитку, поведінка конфліктуючих сторін. Психологічні передумови та шляхи вирішення педагогічного конфлікту.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л.	практ.	сам. роб.
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Загальні питання психології вищої школи				
Тема 1. Предмет, задачі і методи психології вищої школи	14	2	2	10
Тема 2. Методологія і принципи психологічного дослідження	10	2	2	6
Тема 3. Психологічна характеристика освітнього процесу у закладі вищої освіти.	14	2	2	10
Разом за змістовим модулем 1	38	6	6	26
Змістовий модуль 2. Психологічна характеристика студентства				
Тема 4. Психологічна характеристика студентського віку	18	2	2	14
Тема 5. Психологічні особливості студентської групи	10	2	2	6
Разом за змістовим модулем 2	28	4	4	20
Змістовий модуль 3. Професійне становлення особистості студента у процесі фахової підготовки				
Тема 6. Психологічний аналіз учіння студентів.	10	2	2	6
Разом за змістовим модулем 3	10	2	2	6
Змістовий модуль 4. Психологічний аналіз діяльності викладача закладу вищої освіти				
Тема 7. Психологія особистості та діяльності викладача ЗВО.	4	2	-	2
Тема 8. Взаємовідносини викладачів і студентів.	4	2	-	2
Тема 9. Особливості педагогічного конфлікту та умови його запобігання.	6	-	2	4
Разом за змістовим модулем 4	14	4	2	8
	90	16	14	60

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми	Кіл-ть годин
Змістовий модуль 1. Загальні питання психології вищої школи		
1	Тема 1. Предмет, задачі і методи психології вищої школи	2
2	Тема 2. Методологія і принципи психологічного дослідження	2
3	Тема 3. Психологічна характеристика освітнього процесу у закладі вищої освіти.	2
	Разом за змістовим модулем 1	6
Змістовий модуль 2. Психологічна характеристика студентства		
4	Тема 4. Психологічна характеристика студентського віку	2
5	Тема 5. Психологічні особливості студентської групи	2
	Разом за змістовим модулем 2	4

Змістовий модуль 3. Професійне становлення особистості студента у процесі фахової підготовки		
6	Тема 6. Психологічний аналіз учіння студентів.	2
	Разом за змістовим модулем 3	4
Змістовий модуль 4. Психологічний аналіз діяльності викладача ЗВО		
7	Тема 7. Психологія особистості та діяльності викладача ЗВО.	2
8	Тема 8. Взаємовідносини викладачів і студентів.	2
9	Тема 9. Особливості педагогічного конфлікту та умови його запобігання.	
	Разом за змістовим модулем 4	4
Усього годин		16

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми	Кіл-ть годин
Змістовий модуль 1. Загальні питання психології вищої школи		
1	Тема 1. Предмет, задачі і методи психології вищої школи	2
2	Тема 2. Методологія і принципи психологічного дослідження	2
3	Тема 3. Психологічна характеристика освітнього процесу у закладі вищої освіти.	2
	Разом за змістовим модулем 1	6
Змістовий модуль 2. Психологічна характеристика студентства		
4	Тема 4. Психологічна характеристика студентського віку	2
5	Тема 5. Психологічні особливості студентської групи	2
	Разом за змістовим модулем 2	4
Змістовий модуль 3. Професійне становлення особистості студента у процесі фахової підготовки		
6	Тема 6. Психологічний аналіз учіння студентів.	2
	Разом за змістовим модулем 3	2
Змістовий модуль 4. Психологічний аналіз діяльності викладача ЗВО		
7	Тема 7. Особливості педагогічного конфлікту та умови його запобігання.	2
	Разом за змістовим модулем 4	2
Усього годин		14

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ теми	Назва теми	Кіл-ть годин
Змістовий модуль 1. Загальні питання психології вищої школи		
1	Тема 1. Предмет, задачі і методи психології вищої школи	10
2	Тема 2. Методологія і принципи психологічного дослідження	6
3	Тема 3. Психологічна характеристика освітнього процесу у закладі вищої освіти.	10
	Разом за змістовим модулем 1	26
Змістовий модуль 2. Психологічна характеристика студентства		

4	Тема 4. Психологічна характеристика студентського віку	14
5	Тема 5. Психологічні особливості студентської групи	6
	Разом за змістовим модулем 2	20
Змістовий модуль 3. Професійне становлення особистості студента у процесі фахової підготовки		
6	Тема 6. Психологічний аналіз учіння студентів.	6
	Разом за змістовим модулем 3	6
Змістовий модуль 4. Психологічний аналіз діяльності викладача ЗВО		
8	Тема 8. Психологія особистості та діяльності викладача ЗВО.	2
9	Тема 9. Взаємовідносини викладачів і студентів.	2
10	Тема 10. Особливості педагогічного конфлікту та умови його запобігання.	4
	Разом за змістовим модулем 4	8
Усього годин		60

8. ВИДИ КОНТРОЛЮ ТА СИСТЕМА НАКОПИЧЕННЯ БАЛІВ

№ змістового модуля	Вид контролю	Кіл-ть балів
ПОТОЧНИЙ		
1	1. Визначити основні проблеми сучасної психології вищої школи в контексті реформування системи вищої освіти. 2. Аргументувати значущість психології вищої школи для підготовки науково-педагогічних працівників 3. Написати рецензію на наукову статтю з проблеми психології вищої школи.	10
	Тестування	5
2	1. Визначити суперечності та охарактеризувати кризи студентського віку. 2. Проаналізувати типологічні особливості сучасних студентів. 3. Визначити 7-10 факторів, які позитивно впливають і 7-10 факторів, які негативно впливають на розвиток студентської групи (подайте у вигляді таблиці). 4. Розробити програму активної адаптації студентів-першокурсників до навчання у закладі вищої освіти. <i>Вимоги до програми:</i> – має включати заходи, спрямовані на формування чотирьох рівнів адаптації: формальна, соціально-психологічна, дидактична та особистісно-психологічної; – час впровадження програми – перший семестр першого курсу; – участь у реалізації програми мають брати не тільки викладачі, а й студенти.	10
	Тестування	5

3	1. Обґрунтувати роль мотивації у навчально-професійній діяльності студента. 2. Проаналізувати передумови і показники успішності студентів у навчально-професійній діяльності. 3. Визначити причини неуспішності студентів та запропонувати шляхи її подолання.	
	Тестування	5
4	1. Визначити причини, особливості, шляхи запобігання та стратегії вирішення педагогічних конфліктів. 2. Проаналізуйте конкретну ситуацію педагогічного конфлікту (на вибір: студент – студент, студент – батьки, педагог – група, студент – група, педагог – адміністрація). 3. Визначити й охарактеризувати 7-10 професійно важливих особистісних та професійних якостей сучасного викладача закладу вищої освіти. Проранжувати їх за значимістю від найбільш до найменш важливих. 4. Визначити 5-8 факторів, які можуть впливати на професійний розвиток педагогів (як сприяти, так і перешкоджати розвитку визначених якостей).	10
	Тестування	5
ПІДСУМКОВИЙ		
	Залік, у т.ч.	40
	Тестування у системі Moodle	20
	Індивідуальне завдання: Написати розгорнуте есе на тему «Шляхи підвищення навчальної мотивації студентів». При написанні есе слід дотримуватися такого порядку викладу: актуальність проблеми; теза, яка схвалюється або спростовується; пояснення суті даної тези; особисте ставлення до неї; висновок. Критерії оцінювання есе: - релевантність (есе повинно відповідати темі та повністю її розкривати. При розкритті теми студент може використовувати конкретні приклади або ж власні розмірковування); - оригінальність та самостійність (незалежність та спроби автора розкрити тему в контексті власної позиції, самостійність у пошуку інформації. Цитування, використання або повторення чужого тексту (навіть у зміненому вигляді) без наявності посилання буде розцінено як плагіат); - логічність (есе має бути єдиним і логічно зв'язним текстом. Студент висуває певну тезу і потім підкріплює і розвиває їх за допомогою аргументів).	20
	Разом	100

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

№	Контрольні заходи	Критерії оцінювання
<i>Поточний контроль</i>		
1	Доповідь	Максимальна кіл-ть балів – 5. При цьому оцінюється глибина розуміння обраної теми доповіді (2 бали), логічність та послідовність викладення матеріалу (2 бали), відповіді на питання (1 бал)
2	Самостійна робота	Максимальна кіл-ть балів – 5. При цьому оцінюється правильність і повнота виконаного завдання: виконано правильно, повністю із застосуванням оригінального підходу (5 балів); містить незначні неточності (4 бали), наявні помилки (3 бали), завдання виконано неправильно із суттєвими помилками й неповністю (1-2 бали).
3	Есе	Максимальна кіл-ть балів – 5. При цьому оцінюється обґрунтованість та переконливість автора (2 бали), логічність та послідовність викладу матеріалу (2 бали), якість мовлення та грамотність (1 бал)
4	Дискусія	Максимальна кіл-ть балів – 5. При цьому оцінюється глибина розуміння теми дискусії та ступінь аргументації висловлюваних думок (2 бали), уміння відстоювати свою точку зору, бути логічним та послідовним (2 бали), активність та ініціативність (1 бал)
<i>Підсумковий контроль</i>		
5	Тестування	Максимальна кіл-ть балів – 10. Тест складається з 10 питань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.
6	Текст доповіді на конференцію	Максимальна кіл-ть балів – 30. При цьому оцінюється актуальність обраної теми (5 балів), відповідність інструментарію обраного метода завданням дослідження (5 балів), логічність та послідовність викладення результатів досліджень (5 балів), обґрунтованість висновків (5 балів), стиль наукового мовлення й грамотність (5 балів), оформлення відповідно до встановлених вимог (5 балів)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

Оцінка 5 (відмінно) (90 – 100 балів) виставляється, якщо здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано викладає його під час усних виступів та надання письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; демонструє високий рівень застосування отриманих умінь і навичок, а також оригінальний підхід під час виконання практичних завдань.

Оцінка 4 (добре) (75 – 89 балів) виставляється, якщо здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та надання письмових відповідей; в основному розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу; демонструє високий рівень застосування отриманих умінь і навичок під час виконання практичних завдань. Проте, при викладенні деяких теоретичних питань та вирішення практичних завдань йому не вистачає достатньої глибини та аргументації, може припускатися окремих несуттєвих неточностей та незначних помилок.

Оцінка 3 (задовільно) (60 – 74 бали) виставляється, якщо здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та надання письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації; демонструє середній рівень застосування отриманих умінь і навичок під час виконання практичних завдань, припускаючись при цьому суттєвих неточностей та окремих помилок.

Оцінка 2 (незадовільно з можливістю повторного складання) (35 – 59 балів) виставляється, якщо здобувач слабо володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та надання письмових відповідей; демонструє низький рівень застосування отриманих умінь і навичок під час виконання практичних завдань, припускаючись суттєвих помилок та неточностей.

Оцінка 1 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) (0 – 34 бали) виставляється, якщо здобувач майже не володіє навчальним матеріалом, не в змозі розкрити зміст більшості питань під час усних виступів та надання письмових відповідей; не вміє застосовувати отримані уміння й навички під час виконання практичних завдань.

10.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Виноградова В. Є., Юрченко В. І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти : навч. посіб. 2-е вид. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 296 с.
2. Турбар Т. В. Педагогіка та психологія вищої школи : навчальний посібник. Запоріжжя : ЗНУ, 2021. 130 с.
3. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи: навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
4. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
5. Педагогіка та психологія вищої школи : навч. посіб. Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків : НФаУ, 2019. 248 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Бісмак О. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації. Освітологічний дискурс, 2017, № 3-4 (18-19). С. 338-351.
2. Герман В. В. Риторична культура вчителя в академічному просторі: навчальний посібник. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. 190 с.
3. Гладиш М. О. Наукові підходи до проблеми адаптації студентів з особливими освітніми потребами в умовах закладу вищої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. № 63. Т. 2. С. 55-58.
4. Дідух М. М. Проблеми й основні напрями адаптації студентів до умов навчання в закладах вищої освіти. *Ūridentična psihologija*. 2019. № 2 (25). С. 61-69.
5. Кривонос О. Б. Організація соціально-педагогічної адаптації студентів. *Педагогічні*

науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2017. № 7 (71). С. 69-799.

6. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Жданюк Л. О. Ставлення до навчання студентів з низьким рівнем академічної мотивації : монографія. Харків: ХНПУ, 2019. 154 с.

7. Мельничук Л. Б., Шкабаріна М. А. Педагогіка і психологія вищої школи : навчально-методичний посібник. Львів: «Новий Світ- 2000», 2022. 266 с.

8. Мешко О. І. Психологія вищої школи : навчальний посібник. Тернопіль: «Вектор», 2018. 196 с.

9. Формування творчої особистості вчителя, студента, учня: психологічний дискурс : колективна монографія / О. Д. Сафін, Н. В. Гуртовенко, С. Ю. Діхтяренко [та ін.] ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань : Візаві, 2021. 435 с.

10. Manchulenko L., Nosovets N., Chorna H., Fonariuk O., Turbar T. Constructivism in the training of students in pedagogical specialties. *Laplage em Revista (International)*. № 7 (Extra-B). 2021. P. 57-67.

11. Turbar T., Aliksieieva S., Vyshnyk O., Vasenko O., Subota L. Professional competence formation of future pedagogical workers in the conditions of dual education by means of digital technologies. *Ad Alta – Journal Of Interdisciplinary Research*. Vol. 12. № 3. 2022. P. 106-111.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України «Актуальні проблеми психології». URL: <http://www.appsychology.org.ua/index.php/ua/>
4. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. URL: <http://www.mon.gov.ua/>